

Václav Karel Holan, častěji Hollan, též Holland

Narodil se v Rovensku pod Troskami roku 1644, studoval snad na jezuitské škole v Jičíně. Působil střídavě jako učitel – „Cantor“, varhaník, písař a kapelník v Rovensku pod Troskami, Turnově, Dobrovici. V roce 1674 odešel na pouť do Říma a musel se pak ospravedlňovat vrchnosti, že nechtěl utéci ze školství... Asi po roce 1680 byl varhaníkem a kapelníkem na pražském Vyšehradě a tehdy vydal tiskem dvoje Pašije (1690 a 1692) a veliký kancionál CAPELLA REGIA MUSICALIS (1694), jako redaktor, asi sazeč, možná i rytec, jako textař-básník i jako skladatel-hudebník. Unavený asi „mdlobou nedostatků peněžitých“ odchází kolem roku 1694 do rodného kraje, do zřícenin skalního hradu Valdštejna žít jako poustevník, staví kapli a stará se o ni, bere do ruky dláto a pracuje zde i jako kameník-sochař. Zemřel skromně 27. 2. 1718 a je pohřben v rodném Rovensku. Jako rozjímavý dobrodruh vyměnil snad pudrovanou paruku za plnovous „lesního muže“? Cele se bez cely a svobodně dal své práci - sám dřel, a tak dal příklad i nám.

O Kancionálu CAPELLA REGIA MUSICALIS

Rituálem je i zpívání z kancionálu. Je to recept proti stárnutí – zaprovokují si: jestli hudba žije v čase a zastavena umírá, pak i my, jsme-li v ní dokonale ponořeni, stojíme vůči času a žijeme stále! Báseň jen napoví nevyřčené. Dřív, teď i pak.

Kancionál byl pro barokního člověka zároveň zpívaným kalendářem, diářem, receptářem, herbářem, byl knihou dobré četby i sbírkou "Božích anekdot". Byl bibliotekou v jedné knize, byl vším, co normální člověk pro svůj "nadstandard" vlastně potřeboval. J. A. Komenský ve své předmluvě k Amsterodamskému Kancionálu (1659) říká, že Poutník (a to jsme my všichni) má jen dvě ruce. A do jedné že mu dává "Bibličku", do druhé Kancionál...

Holanův Kancionál CAPELLA REGIA MUSICALIS je světovým unikátem hned z několika důvodů: Jeho poměrně veliký, ve světě vzácný formát A4 (stejně jako jím inspirovaný "Slaviček Rájský" z roku 1719 od Jana Josefa Božana) předpokládá užití notového pultu; neměl však sloužit jen "staticky" v kostele, jako protipól liturgických knih u oltáře, ale i v procesí, ve škole, doma při stole, i u postele (ranní, večerní, „svádební“ písně). Některé písně jakoby příběhly anebo zas měly vyběhnout někam do hájku, parku, zahrady, nebo na mez... Vedle sebe najdeme písně pro české mešní ordinarium, k nešporám, pro společný zpěv obce věřících, sólistické "árie" určené profesionálům - kostelním žákům. V některých písních se má svým doprovodem "blýsknout" varhaník, jiné jsou neskromně kromě partu varhan opatřeny ještě hlasy pro další nástroje: housle, violy, klariny, pozouny... S něčím takovým se jiný národ ve světě nemůže pochlubit a my to vlastně netušíme...

Tak jako typicky česká krajina vznikla před 300 roky zásahem, uměleckou komposicí (lesy-louky-kostelíčky-stromořadí a perspektivní „průhledy“ krajinou...), nejtypičtěji česká hudba, pro kterou byly Čechy s úctou nazývány „Konservatoří Evropy“, vyrostla na kantorské a písňové tradici. Těžko to vyjádřit jinak než písní, poesí, ale snad právě Holan je jedním z „Atlasů“, kteří po staletí drží nad námi – tehdy svou a dnes tak naší – modlitbou nebe, aby se nezřítilo, nepohřbilo nás..."

Michael Pospíšil